

ВИСОКА ПОСЛОВНА ШКОЛА
СТРУКОВНИХ СТУДИЈА – БЛАЦЕ
Часопис из области економије, менаџмента и
информатике „БизИнфо“
Број 2/2010, стр. 87-95
Адреса: Краља Петра I, бр.70, 18420 Блаце

ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА СИСТЕМА ЦАРИНА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF SYSTEM CUSTOMS IN THE EUROPEAN UNION

Срећко Радојичић, Јасминка Ђуровић
Висока пословна школа струковних студија, Блаце

Резиме: Царине и управе царине играју кључну улогу у заштити интереса Европске заједнице, посебно у сфери финансија и економије. Такође, једнако значајна улога царинских управа је и у заштити права грађана и компанија/ предузећа која функционишу у оквиру Европске заједнице. У том смислу успостављена је Група за Царинске Политике (Customs Policy Group), коју чине представници Европске комисије и директори националних служби царина односно њихови представници. Стратешки правци развоја царина, које је дефинисала Група за Царинске Политике имају за циљ да остваре већи степен ефикасности и ефективности националних служби царина и да истовремено постигну већи степен кохезије и хомогености у функционисању система царине на читавој територији Европске заједнице (принцип да национале администрације у оквиру Европске заједнице функционишу као јединствена администрација на читавој територији).

Кључне речи: царина, ЕУ, програм

Abstract: Customs and customs administration plays a key role in protecting the interests of the European Union, especially in the sphere of finance and economics. Also, equally important role of customs administration is to protect the rights of citizens and companies / enterprises that operate within the European Community. In this sense it was established the Customs Policy Group, consisting

of representatives of the European Commission and the directors of national service duties or their representatives. The strategic evolution of customs, which is defined by the Customs Policy Group aims to achieve a higher degree of efficiency and effectiveness of national service duties and to simultaneously achieve a greater degree of cohesion and homogeneity in the system functioning duty throughout the European Union (the principle that national administrations within the European Union work as a single administration throughout the territory).

Keywords: customs, the EU, the program

УВОД

На практичном нивоу, дефинисан је програм подршке развоју царина који треба да омогући остврење циљева: већи степен ефикасности и ефективности националних служби царина. Примарно, то је била улога програма Царина 2007 који се наставља програмом Царина 2013. Спровођење ових програма и координација активности у том смислу је задатак Европске комисије и земаља чланица.

Претходни програми и активности у области царине су у највећој мери били дефинисани одлукама Европског Парламента¹, као и решењем Европског Савета од 11 Фебруару 2003 којим се усваја Акциони план за царински систем у Европској Унији² (Царина 2007). Овако дефинисани оквир царинског система допринео је директно привредном расту и развоју, што су приоритетни циљеви Европске заједнице³, али и остварењу циљева ЕУ царинске политике. Дакле, успех у спровођењу програма Царина 2007 и других програма у области царине и царинског система, имплицирао је наставак и надоградњу започетог и урађеног. Нови програм, Царина 2013, је дефинисан за шестогодишњи период, у складу са тзв. Вишегодишњим финансијским системом у Европској унији.

¹ Одлука No 253/2003/EC; European Commission

² Action Plan for Custom System Development, dated 11.02.2003 for the establishment of the Custom 2007 Programme

³ То је наглашено и у Лисабонској Стратегији

Царина 2013 је програм који омогућава сарадњу између управа царина чланица Европске Уније (European Union, EU) и Европске комисије (European Commission, EC) у областима њиховог заједничког интереса и у подручјима од највећег значаја како за земље чланица тако и за Европску Унију као целину.

1. ПРОГРАМ ЦАРИНА 2013

Програм Царина 2013 у суштини представља наставак претходног програма сарадње националних царинских администрација у оквиру Европске Уније, познат као Царина 2007⁴. Царина 2013 програм, који је почео 1 јануара 2008 и траје до 31 децембра 2013, дефинисао је правни и финансијски оквир за следеће активности:

- Јачање безбедности и сигурности у оквиру саме Европске заједнице, као и на њеним спољним границама (према земљама које нису чланице);
- Јачање механизма за борбу против фалсификата и кривотворења као и заштита финансијских и економских интереса Европске заједнице и земаља чланица;
- Повећање конкуритивности у ЕУ пословном сектору посредством нових, ефикасних и ефективних процедура базираних на принципима е-пословања и е-управе⁵

За предвиђених шест година, колико је планирано да овај програм траје, одређен је укупан буџет од 324 милиона евра. Додата вредност програма Царина 2013 је што и земље-кандидати⁶ као и земље-потенцијални кандидати за чланство⁷ у Европској Унији, могу да активно учествују у имплементацији спровођењу активности у складу са приоритетима програма.

Под одређеним, јасно дефинисаним и врло специфичним условима⁸, и врло специфичним условима, земље које подпадају

⁴ Carina 2007' brief reference

⁵ E-governance and e- business: European paperless electronic customs environment

⁶ Земље-кандидати за чланство у Европској унији су: БЈР Македонија, Хрватска и Турска

⁷ Република Србија је потенцијални кандидат за чланство у Европској Унији, са недавно ратификованим Споразумом за стабилизацију и придруживање. Поред Србије, потенцијални кандидати за чланство су и Босна и Херцеговина, Албанија и Црна Гора.

⁸ Activity plan 2008

под тзв. Европске Суседске Политике⁹ (the European Neighbourhood Policy) могу да захтевају учешће у овом програму.

Програм Царина 2013 укључује читав низ елемената и подразумева следеће активности у смислу остварења главног циља овог програма, како је наглашено у претходним деловима овог текста. То су, наиме:

- израда и одржавање информационо-технолошких система (ИТ система) царина,
- радне посете званичника и запослених,
- семинари, обуке, радионице за учење
- поређење остварених резултата и укупне успешности учесника у програму (националних управа царина)- "бенчмаркинг",
- развој система контроле (мониторинга), итд

Активности превиђене програмом царина 2013 представљају логичку надоградњу на претходни програм и постојеће активности; тако ће овај програм подржати развој компоненте електронског учења (e-learning) што ће омогућити хармонизован приступ развоју капацитета на различитим нивоима. Дакле, Програм Царина 2013 је заправо дизајниран да директно помогне слободну трговину а са друге стране да спречи фалсификате и преваре, те на тај начин заштити финансијске и сигурносне интересе Европске Заједнице и њених грађана.

Елемент који постаје све значајнији, је промена улоге али и значаја система управе царина у светлу нових ЕУ политика, посебно оних које се односе на безбедност и сигурност, укључујући здравље и заштиту животне средине, као и укупну заштиту грађана Европске уније.

2. РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОГРАМА ЦАРИНА 2013

Програм Царина 2013 се спроводи на основу припремљених и усвојених годишњих радних планова. Националне управе царина

⁹ Земље за које важе програм из Европске Суседске Политике (the European Neighbourhood Policy) су на истоку Украина, Молдавија, Белорусија, Грузија, Јерменија и Азарбејџан. На југу, овом програмом су покривене земље које су укључене у тзв. Барселонски процес: Мароко, Тунис, Алжир, Либија, Египат, Израел, Палестинска Аутономија, Јордан, Либан и Сирија.

ће кроз овај програм радити заједно како би се пронашла одговарајућа речења за следеће изазове:

а) Заштита финансијских и економских интереса Европске заједнице

Царина имају изузетно значајну улогу у спречавању нелегалне трговине, превара и фалсификата и у спречавању различитих криминалних активности. Како би се успешно спровеле у дело све ове активности, потребно је успоставити систем који подразумева постојање експертизе, законског оквира али и ефикасног система за спроводјење активности у складу са законским оквиром. Посматрано из перспективе општих интереса Европске уније, успешна заштита интереса чланица Европске заједнице (и њених грађана такође) имплицира ефикасну и ефективну сарадњу међу управама царина као и механизме за размену информација.

Програм Царина 2013 директно доприноси и подржава остваривање ових циљева кроз следеће стратешке активности:

- идентификација специфичних области у којима је потребна додатна подршк (са посебним фокусом на законе и друга правна акта као и на механизме контроле);
- проналажење решења за идентификоване проблеме и
- побољшање сарадње у оквиру самих управа царина као и између управа царина и других органа власти (извршних, законодавних и правних).

Спровођење наведених стратешких циљева захтева јединствен систем контроле квалитета на сваком делу који је под директном јурисдикцијом управе царина.

б) Подршка слободној трговини и сарадњи

Један од главних циљева Европске уније је да буде снажан економски и трговински партнер на светском тржишту и у оквирима светске економије. Царине имају значајну улогу како би се осигурала компетитивност Европског трговинског простора. Увећање укупног обима трговинске размене преко граница, комплексност модерних система набавке и снабдевања¹⁰, број укључених и активних страна, као и брзина са

¹⁰ Supply chain system

којом се врши размена робе и услуга директно утичу на рад система управа царина, чинећи га изузетно комплексним.

Подршка слободној трговини има за циљ да умањи укупан терет којим је оптерећена трговина, посебно у оним деловима који се односе на царинске прописе и регулативе. Примена новог, модернизованог система функционисања царина и имплементација тзв. "царинског окружења без папира"¹¹ би заправо требало да допринесе овом широком циљу који се односи на слободу трговине и сарадње. Током спровођења ових активности треба да се води рачуна о равнотежи између подршке слободној трговини и спречавање нелегалне трговине у оквирима Европске уније.

в) Јачање сигурности и безбедности

Окружење и улога система царина у том окружењу се стално мењају. Управе царина и даље имају кључну улогу у остваривању царинских дужности и задатака и примени царинских тарифа. Међутим, промене у читавом систему функционисања су учиниле да је садашња функција царине у великој мери повезана са системима сигурности и безбедности у Европској унији. Посебно у том смислу су значајни сигурност на спољним границама Европске уније, спречавање прања новца и спречавање трговине недозвољеним артиклима.

Систем царине у Европској унији има улогу да заштити тржиште у Унији од уношења роба које на било који начин могу да угрозе безбедност и здравље становника. Управе царине у том смислу преузимају одговорност за свећи број елемената опште контроле и сигурности, заштиту здравља, заштиту животне средине, итд. Тако је Управа царина задужена за спречавање трговине наркотицима, спречавање трговине радио-активним материјалима, и контролу увоза забрањених намирница. У последњих неколико година управе царина у Европској унији улажу финансијска средства и ангажују људске ресурсе у развој информационих система којим се омогућава боља контрола тзв. "високоризичних пошиљки".

¹¹ paperless customs environment

3. ПРОШИРЕЊЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И ИНТЕГРАЦИЈА НОВИХ ЧЛАНИЦА У ЦАРИНСКИ СИСТЕМ

Приступање нових чланица Европској унији, као и перспективе проширења постављају као примарни задатак интеграцију ових националних система у хармонизовани царински систем који функционише на нивоу Европске уније. Програми Царина 2007 и Царина 2013 имају јединствени задатак да подрже интеграцију царинских система у земљама које су приступиле Европској унији, те да адресирају изазове и проблеме који су идентификовани у том смислу.

Програм Царина 2013 подржава активности и пројекте који имају за циљ да унапреде и побољшају ефикасност и ефективност управа царина и царинских администрација у земљама-новим чланицама, али и у земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима. Ово се посебно односи на Западни Балкан и на земље из тзв. Европског суседства.

Нове чланица Европске уније би требало да обављају исте задатке као и остале земље чланице Европске уније. Промене у читавом систему функционисања царина у Европској унији намеће потребу да нове чланице Европске уније развију систем који ће омогућити не само да обављају своје задатке ефикасно, него и да се припремају за даље проширење Уније. У том смислу, програм Царина 2013 би требало да помогне земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима да развију своје капацитете за обављање задатака пре и после приступања Европској унији. Фокус у јачању капацитета је на разумевању и имплементацији царинског правног система у Европи и на трансферу знања од колега из Европске уније, који имају директно искуство у том смислу.

Циљ Програма Царина 2013 према земљама чланицама и потенцијалним чланицама је да припреми те земље за чланство и да омогући интеграцију њихови система царина са системом царина у Европској унији. Овим би требало да се оствари подизање нивоа сигурности на спољњим границама Европске уније.

Основни приоритети Програма Царина 2013 у смислу подршке проширењу Европске уније су усмерени ка активностима које ће директно ојачати капацитете земаља кандидата за чланство пре и након приступања Европској унији, те допринесе сигурности на спољашњим границама Европске уније.

Приоритети се могу дефинисати на следећи начин:

- Подршка бољем разумевању царинских закона и спровођења царинских закона у управама царина земаља кандидата
- Подршка процесу размене искустава и ефикасној регионалној сарадњи између управа царина
- Подршка модернизацији и техничкој опремљености земаља чланица
- Подршка развоју ИТ основе и коришћења информационих технологија у размени информација и у борби против фалсификата и превара

Што се тиче учешћа у овом програму, све земље кандидати су имале право да учествују још у програму Царина 2007¹². Права и дужности, као и услови сарадње су били дефинисани у Меморандуму о споразумевању, потписаним између Европске комисије и одговорних и овлашћених институција у земљама кандидатима за чланство у ЕУ. Меморандуми о споразумевљау такође су укључивали и финансијски део, односно, прецизирали финансијски допринос сваке од земаља потписница Меморандума- учесника у програму Царина 2007. Процедуре су идентичне и за програм Царина 2013.

ЗАКЉУЧАК

Царине у Европској заједници функционишу под јединственим законским оквиром који се базира на примени јединственог система царине и царинских регулатива, као и на јединственом тарифном систему. Законски оквир у том смислу је дефинисан и целовит; спровођење законског оквира зависи од националних управа царина. Националне управе царина имају различита овлашћења у државним, националним оквирима. Код примене Царинских закона Европске заједнице национални системи

¹² Члан 2 Одлуке No 253/2003/ЕС коју је донео Европски Парламент

управе царина функционишу као "јединствени царински систем". У том смислу, програм Царина 2013 ће наставити рад који је започет претходним програмом, Царина 2007, са циљем да се постигну јединствени оперативни капацитети националних управа царина. Ово укључује развој електроске инфраструктуре, унификација метода рада као и јединствени систем обуке запослених у царинским управама.

Земље кандидати имају право да учествују у вечини кативности које подразумева програм Царина 2013 за земље чланице. Одлука да се још програм Царина 2007, као и други програми Европске уније, отворе за земље чланице је базирана на политичком расуђивању којим би се помогло земљама канидатима да постану пуноправне чланице Европске уније, и у смислу пуних капацитета за имплементацију активности. Програм Царина 2013 омогућава земљама чланицама да интегрисају национални систем управа царина у систем управа царина који је дефинисан на нивоу Европске уније.

ЛИТЕРАТУРА

1. Одлука број 253/2003/EC; Европска комисија
2. Action Plan for Custom System Development, dated 11.02.2003 for the establishment of the Custom 2007 Programme
3. Activity plan 2008 for Custom System Development

